

Nagyböjt 1. vasárnapja

MTörv 26,4-10

„Apám vándorló arám volt”

És a pap vegye el a kosarat kezedből, és tegye azt az Úrnak, a te Istenednek oltára elé. És szólj, és mondd az Úr előtt, a te Istened előtt: „Apám vándorló arám volt, lement Egyiptomba, és ott élt idegenként; kevesen követték, mégis nagy és erős néppé vált. Amikor aztán az Egyiptomiak rosszul bántak velünk, sanyargattak és kemény fogságba vetettek bennünket. Akkor az Úrhoz, atyáink Isténéhez kiáltottunk, és az Úr meghallgatta a mi kiáltásunkat, és meglátta nyomorúságunkat, elnyomatásunkat és szorongattatásunkat. Az Úr erős kézzel, kinyújtott karral kivezetett Egyiptomból, nagy rémületet támasztva, jelekkel és csudák kíséretében. Erre a földre hozott és nekünk adta ezt a tejjel és mézzel folyó országot. Itt hozom annak a földnek az első termését, amelyet te, az Úr nekem adtál.” Ezzel hagyj ott (a kosarat) az Úr, a te Istened előtt, majd borulj le Úr, a te Istened előtt egész családdal ...

A Második Törvénykönyv jellegzetessége, hogy hagyományait Mózes beszédeinek keretében tárja elénk, és az ősi izraelita vallási emlékezetet igyekszik szakralizálni. Egyik legfőbb célja, hogy emlékeztesse a népet Isten nagy tetteire. A jelen esetben a rituális keret mindössze szerkesztett háttére ennek a beszédnek. A papnak semmiféle konkrét és fontos szerepe nincs. Az igazi jelentősége az elmondott imának van, amelynek középpontjában az Isten nagy tetteire való emlékezés áll. Az egyik célja ennek az emlékezésnek, hogy összekösse a késői Izraelitát az arám Ábrahám hagyománnyal, a másik, hogy emlékezetében ébren tartsa, mi mindent tett Isten ezért a népért. Így ezt a szakaszt az egyik legősibb hitvallásnak szokták nevezni, latin szóval credónak.

E hitvallást az első zsengek áldozati bemutatásának keretében rögzítették. Az aratási ünnepnek az a szokása, hogy a termésből az elsőt felajánlották az Istennek (Kiv 23,19; 34,26; Ez 44,30), vagy más népeknél az istenségnek. Ez a mezőgazdasági kultúrában általánosan elterjedt szokás volt. Általában gabonát, olajat és gyapjút ajánlottak fel. A rítus tehát lehet kánaáni is. Ami ettől elkülöníti, az a hozzá kapcsolódó ima vagy hitvallás. Jelen esetben ugyanis nemcsak hálaáldozatról, hanem emlékező áldozatról van szó.

Az Újszövetségben ezt az első zseugeáldozatot Krisztusra alkalmazzák (1Kor 15,20,23), Pál viszont megfordítja a viszonyokat, és nemcsak arról beszél, hogy az ember mit ad Istennek, hanem arról is, hogy Isten adja a lélek első zseugéjét (Róm 8,23) az embernek. Így lesz a feltámadott Krisztus a hívek első zseugéje. Később pedig a keresztényeket tekintették első zseugének (Róm 16,16; 1Kor 16,15; Jak 1,18; Jel 14,4), ezzel emelve ki a keresztények kiváltságos helyzetét az Isten előtt.

Ez az ősi történeti credo a zsidókat egyrészt arra emlékeztette, hogy az ígélet földje és annak minden termése az Úré, akinek szimbolikus áldozatot kell adni. Másrészt arra is figyelmeztette őket, hogy a történelem is Isten kezében van. A szövegben emlegetett nyomorúságos helyzet már a múlté, a jelen Izraelita sokkal jobb helyzetben van, de ezt Istennek köszönheti.

Érdekes módon hasonló gondolatmenetet fedezhetünk fel a magyar himnuszban is, amely feleleveníti a magyar történelem vérzivataros századait. A „*Bal sors, akit régen tép*” verssor ellenére Isten áldásáért szól a fohász: „*Isten áldd meg a magyart / Jó kedvvel, bősséggel*”. Nemzeti imádságunk tehát bibliai gondolkodást tükröz, és rokonságban áll az ősi izraelita credóval, valamint minden vallásos ember gondolkodásával, aki a földet és a történelmet is Isten kezébe helyezi.

Az európai történelem fejlődése azt eredményezte, hogy mára a történelmet a nép vagy a politika kezébe adták, a politikát pedig nem korlátozzák vallási megfontolások. A környezettel szembeni magatartásunkat sem korlátozzák vallási megfontolások. A történelemben a vallási gátlások átlépése még vérengzőbbé teszi a politikát. A föld természetes törvényeinek figyelmen kívül hagyása pedig környezetünket teszi tönkre. Földünk az ipari, az olajtermelési és a szemetészállítási lobi kezében van. Csak kevés öntudatos ember figyelmeztet arra, hogy ez azt is jelenti, rossz kezekben van.

Ez a szertartás Isten kezébe helyezi vissza a történelmet és a természetet. A történelem alakításában tevékenyen részt vevő embert Isten jelenlétére emlékezteti.